

NAUCZANIE Z PASJĄ

Jak realizować się w zawodzie nauczyciela

Christopher Day

profesor na Uniwersytecie w Nottingham w Anglii, autor książki *Rozwój zawodowy nauczyciela. Uczenie się przez całe życie*, 2005 GWP

„W naszym pędzie do reformowania systemu szkolnictwa zapomnieliśmy o prostej prawdzie: nigdy nie uda się osiągnąć poprawy poprzez zmianę budżetu, ograniczanie liczby szkół, modyfikowanie programów nauczania bądź rewidowanie tekstów, jeśli nadal będziemy poniżać i zniechęcać czynnik ludzki zwany nauczycielem, od którego zależy tak wiele [...], jeśli nie docenimy ludzkiego serca — źródła dobrego nauczania — i nie będziemy prowokować pedagogów do emocjonalnego zaangażowania”.

(Palmer, 1998, s. 3)

„Pasja i zajmowanie się stroną praktyczną [procesu dydaktycznego] nie są pojęciami przeciwstawnymi; w wydobywaniu z uczniów ich potencjału równie istotne jest zarówno odpowiednie planowanie i realizowanie zamierzeń, jak i okazywanie wychowankom troski oraz spontaniczność działania. Chociaż żarliwość to nie wszystko i choć słowo to brzmi nieco niezręcznie, to właśnie pasja pedagoga decyduje o obecnym lub pożądanym kształcie nauczania”.

(Fried, 1995, s. 6)

Pasja wiąże się z:

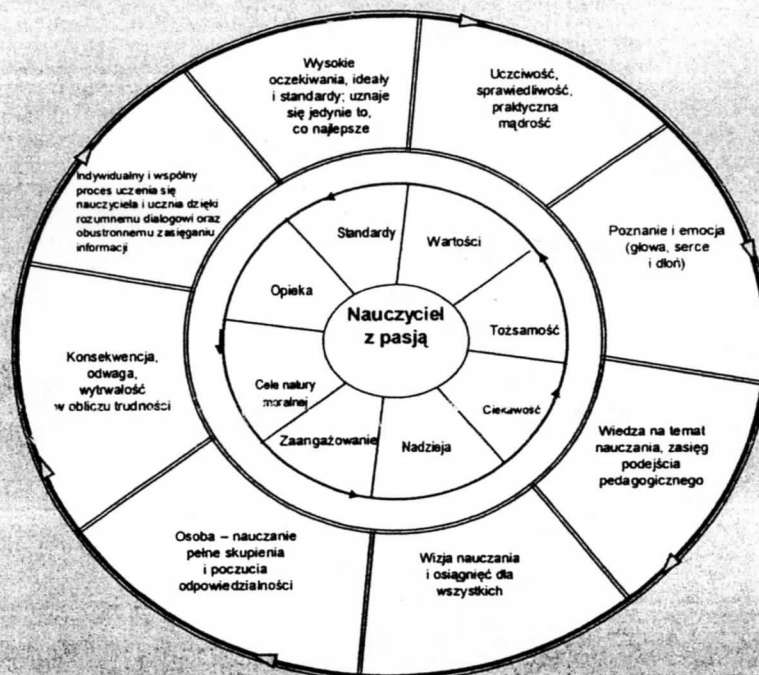
- entuzjazmem
- zaangażowaniem
- nadzieją
- zrozumieniem
- empatią
- osiągnięciami

Czynniki oddziałujące na nauczyciela

- 1) nadmierne wymagania wynikające z wypełniania roli
- 2) nieadekwatne wynagrodzenie i niski status społeczny
- 3) brak uznania oraz izolacja profesji nauczycielskiej
- 4) niepewność
- 5) poczucie bezsilności
- 6) alienacja
- 7) spadek morale nauczycielskiego

Cele natury moralnej

- Uczciwość
- Odwaga
- Opieka
- Sprawiedliwość
- Wiedza praktyczna

Emocje

- 1) Inteligencja emocjonalna jest podstawą wartościowej praktyki profesjonalnej (Goleman, 1995).
- 2) Emocji nie można oddzielić od racjonalnego podejmowania decyzji (Damasio, 1994; Sylwester, 1995; Damasio, 2000).
- 3) W przebiegu kariery zawodowej zdrowie emocjonalne jest zasadniczym warunkiem skutecznego nauczania.
- 4) Na zdrowie w aspekcie emocjonalnym i poznawczym wywierają wpływ: biografia danej osoby, jej kariera zawodowa, kontekst społeczny (lub praca w domu) oraz czynniki zewnętrzne (narzucony kierunek działania).

Emocje

- Mogą spełniać rolę „bezpiecznika”, na przykład dzięki wykorzystaniu humoru.
- Mogą „pokrzepiać” — pomagają poczuć się kimś skutecznym i docenianym.
- Mogą „wzmocnić” — pomagają odczuwać troskę innych osób oraz związek z ludźmi.

Wykonywanie zawodu w sposób świadomy i przemyślany

- 1) Wykonywanie zawodu w sposób świadomy i przemyślany pomaga nauczycielom wyzwolić się od zachowań impulsywnych i rutynowych.
- 2) Wykonując zawód w sposób świadomy i przemyślany, nauczyciele postępują rozważnie i celowo.
- 3) Wykonywanie zawodu w sposób świadomy i przemyślany wyróżnia nauczycieli jako wykształcone jednostki ludzkie, gdyż stanowi jedną z oznak inteligentnego działania.

(Brubacher i inni, 1994, s. 5)

Do tych trzech punktów moglibyśmy dodać następujące:

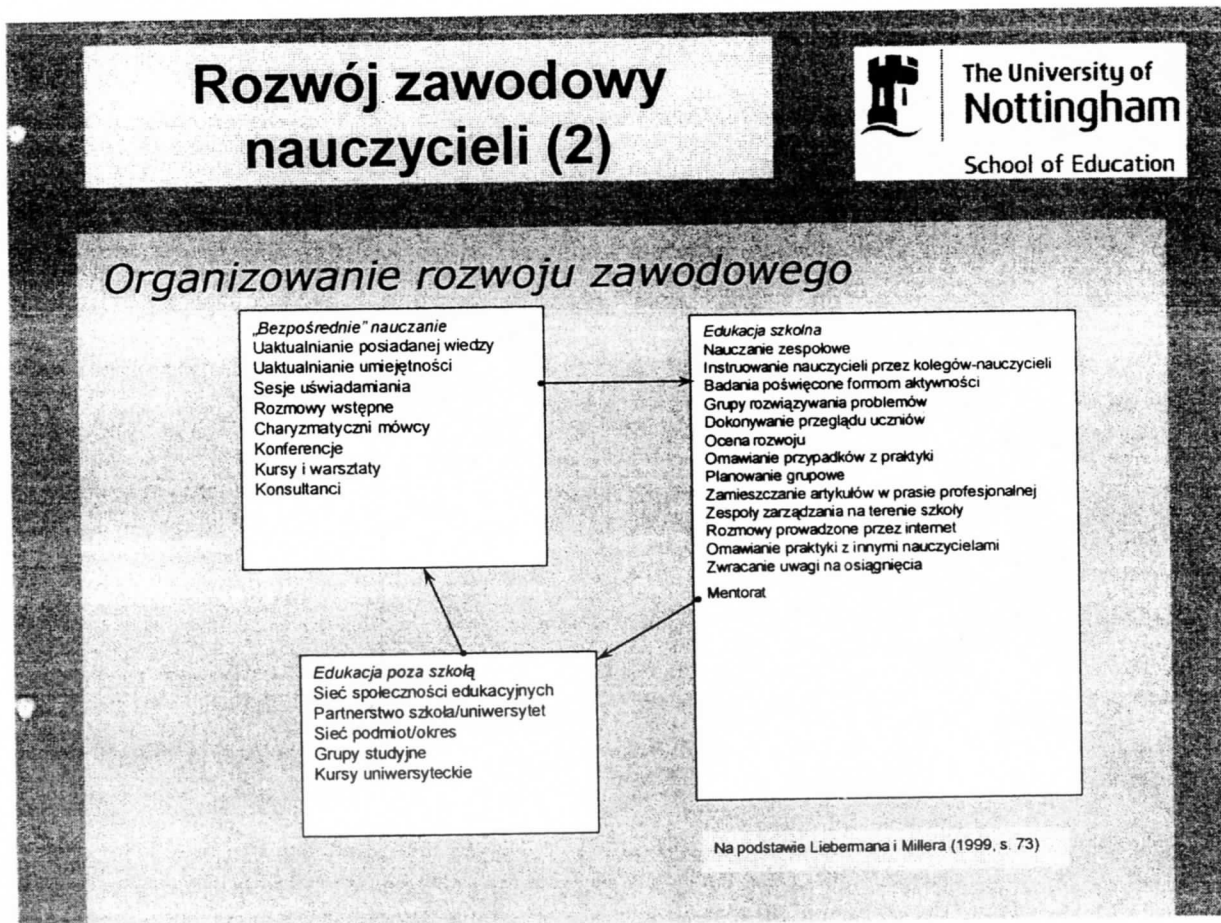
- 4) Wykonywanie zawodu w sposób świadomy i przemyślany umożliwia nauczycielom określenie swojej tożsamości profesjonalnej, dzięki uświadomieniu sobie, że czynniki zmiany mają cel natury moralnej.
- 5) Wykonywanie zawodu w sposób świadomy i przemyślany jest podstawowym warunkiem poznania samego siebie.

ROZWÓJ ZAWODOWY NAUCZYCIELI

- Niska samoocena, wstyd (z powodu nieosiągania pozytywnych rezultatów) wiążą się ściśle z ograniczeniem sposobów podejścia do nauczania, stąd też w mniejszym stopniu uwzględnione zostają potrzeby uczniów.
- Wielu nauczycieli w pełni kariery zawodowej lub pod koniec okresu zatrudnienia przeżywa rozczarowanie lub minimalizuje swoją rolę w procesie nauczania, w wyniku czego przestają uznawać za najwyższą wartość dobro swoich uczniów.

Rozwojowi kariery zawodowej często towarzyszy „poczucie niekonsekwencji”.

(Farber, 1991)

ŻARLIWOŚĆ CHARAKTERYZUJĄCA SKUTECZNE NAUCZANIE

- Żarliwe dążenie do osiągnięć
- Żarliwa opieka
- Żarliwa współpraca
- Zaangażowanie z pasją
- Dbłość o wzbudzenie zaufania
- Żarliwe poczucie przynależności
- Niezlomna odwaga

Spoleczności cechujące się pasją pedagogiczną

- Wspólne normy i wartości
- Prowadzenie dialogu
- Dzielenie się doświadczeniami z praktyki
- Skupienie się na uczniu
- Poczucie przynależności

Podtrzymywanie w sobie pasji

- Głębokie poczucie spełnianej misji
- Młodzi ludzie: to oni nadają misji znaczenie
- Nauczyciel jako „źródło” i motywator innych
- Zainwestowanie w siebie: dawanie po to, aby otrzymywać
- Zmiana tempa: znajdowanie równowagi
- Radzenie sobie z naciskami zewnętrznymi: odcinanie się od nich w momencie zamknięcia za sobą drzwi prowadzących do klasy

KOMBINACJA RÓŻNYCH CZYNNIKÓW SPRZYJAJĄCYCH NAUCZANIU Z PASJĄ

- 1) Jasny, trwały zestaw wartości i ideałów, który rzutuje na praktykę niezależnie od kontekstu społecznego.
- 2) Aktywne odrzucenie minimalistycznego podejścia do przewodzenia (jako po prostu wykonywania zawodu).
- 3) Nieustanna chęć wyciągania wniosków z doświadczeń i kontekstu praktyki oraz zdolność dostosowywania się do okoliczności.
- 4) Niezlomne poczucie tożsamości i celu działania oraz umiejętność znalezienia możliwości manewru dzięki łagodzeniu napięć.
- 5) Zaangażowanie w aspekcie intelektualnym i emocjonalnym wobec wszystkich zainteresowanych stron.

